
Fra: Karen Inga Eira <karenie@samas.no>
Sendt: 16. november 2021 00:07
Til: Postmottak KMD
Emne: Fikk ikke levert svar på høringen

Hei Av en eller annen grunn gikk ikke høringssvaret vårt gjennom. Jeg sender den derfor med denne eposten. Jeg håper at den likevel blir akseptert selv om den sendes utenfor plattformen.

Med vennlig hilsen
Karen Inga Eira
Konstituert leder for Nasjonalt senter for samisk i opplæringa.

Følgende er vårt høringssvar:

[Til hovedinnhold](#)

[Regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Høringer på regjeringen.no

Skriftstørrelse
Bokmål
Logget inn som:
karenie@samas.no
Logg ut

1. 1Avgi høringssvar
2. 2Om innsenderen
3. 3Oppsummering
4. 4Kvittering

Oppsummering

Ditt høringssvar

Avgi høringssvar

Høringssvar fra Sámi lohanguovddáš – Sáme lǎhkånguovdásj – Saemien lohkejarne – Nasjonalt senter for samisk i opplæringa til Forslag til endringer i samelovens språkregler
Sámi lohanguovddáš – Sáme lǎhkånguovdásj – Saemien lohkejarne – Nasjonalt senter for samisk i opplæringa viser til høringsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet av 13.08.2021, og vil i det følgende gi våre synspunkter til Forslag om endringer i sameloven (samelovens språkregler). Nasjonalt senter for samisk i opplæringa er et landsdekkende kompetansesenter som arbeider bredt for å fremme god og aktuell opplæring i og på samiske språk. Senteret er organisert som et senter under Sámi

allaskuvla- Samisk høgskole. Vi er spesielt rettet mot opplæringssystemet, fra barnehage, via grunnopplæring og opp til høyere utdanning. Vi arbeider spesielt for å utvikle opplæringen i og på de samiske språkene som er definert som opplæringspråk, nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk. Vi drifter også Ovttas|Aktan|Aktesne som er en nettportal som gir informasjon om alle samiskspråklige læremidler, og er samtidig en delingsarena for læreres egenproduserte læremidler samt en utviklingsplattform for digitale læremidler. Først vil vi si noe om begrepsbruken i den nye språklovordningen. Det blir i høringsnotatet foreslått å bruke begrepet "samisk språkområde" som en fellesbetegnelse for de foreslåtte kommunekategoriene språkutviklingskommune, språkvitaliseringskommune og bykommune med særlig ansvar for samiske språk. Vi mener at "samisk språkområde" bør byttes ut da det er en meget uheldig betegnelse. "Samisk språkområde" er i dag brukt som en betegnelse over hele det geografiske området i Norge, Sverige, Finland og Russland hvor ett eller flere samiske språk er brukt over lengre tid, gjerne i det tradisjonelle samiske bosetningsområdet. Uttrykket "samisk språkområde" blir brukt både i generell litteratur og faktalitteratur og svært ofte i språkfaglige sammenhenger. Språkområde-betegnelsen er her ikke avgrenset til spesielle kommuner, fylker eller land. Ved behov for spesifisering av hvilket språk som blir brukt i området, blir dette presisert med uttrykk som "nordsamisk språkområde", "sørsamisk språkområde" osv.

Vi mener at å "overta" et språkfaglig uttrykk til forvaltningsformål er meget uheldig. I beste fall vil dette bidra til forvirring om hva som menes med betegnelsen samisk språkområde i kommunikasjon. I verste fall og på sikt vil det bidra til usynliggjøring av at det samiske språkområdet inneholder flere områder og kommuner enn de kommunene som til enhver tid er innmeldt i forvaltningsområdet for samisk språklov. Dette vil kunne bidra til at både samisk historie og samfunnsliv og de samiske befolkningene som ikke bor i forvaltningskommuner blir usynliggjort. Det er viktig at man gjennom lovverk også bidrar til bevisstgjøring av forskjeller av samiske områder og de kommunene som er med i forvaltningsområdet for samisk språklov. Derfor mener vi at man heller bør bruke betegnelser som "forvaltningsområdet", "forvaltningskommunene" eller "de samiske språkkommunene" som en felles betegnelse for alle kommunene som er med i språklovsordninga.

De andre betegnelse som brukes om de tre foreslåtte kommunekategoriene, har vi ingen merknader til.

Det foreslås å erstatte forvaltningsområdet for samisk språk med en språkområdeordning hvor kommunene som inngår i forvaltningsområdet i dag kategoriseres i henholdsvis språkutviklingskommuner og språkvitaliseringskommuner, i tillegg til en egen kategori for byer som skal ha særskilt ansvar for samiske språk. (s.10). Nasjonalt senter for samisk i opplæringa anser at dette i prinsippet er et godt utgangspunkt for å gjennomføre målrettede tiltak for den samiske befolkninga i de aktuelle kommunene. Det er imidlertid viktig at de samisktalende personene som bor i kommunene som allerede er i forvaltningsområdet for samisk språklov, får opprettholdt sine rettigheter til tjenester på samisk uavhengig av om kommunen ønsker å være en annen kommunekategori ut fra den nye loven. Det er viktig å stille krav til kommunene og regionene om at befolkninga ikke

mister rettigheter til språkbruk når eller hvis loven endres. Vi støtter derfor alternativ 2 i forslaget som medfører at man beholder rett også til muntlig svar i kommuner som er del av forvaltningsområdet i dag, og rett til muntlig svar i nye språkvitaliseringskommuner i samsvar med kommunens avgjørelse. De språkforvaltningskommunene som i dag er innlemmet bør gi samme tilbud som før, med muntlig og skriftlig svar på samiske språk til sine brukere, uavhengig av kommunekategori. Dersom denne retten svekkes så vil det svekke utviklinga alle tre samiske språk, men spesielt lule- og sørsamisk språk, på veien til å bli samfunnsbærende språk.

Utvalget foreslår at Sametinget gis hjemmel til å fastsette forskrift om fordeling og bruk av tospråklighetsmidler til kommuner og fylkeskommuner. Språkutvalget ønsker at Sametinget skal ha en mer sentral rolle når en bestemmer hvordan offentlige organer skal oppfylle samelovens språkregler på en god måte. (s.9). Vi ser at opplæring på ikke omfattes av språkmidlene. Samtidig er kommunenes økonomi ofte trang, og man må gjøre prioriteringer, også innen grunnskoleopplæringen. I enkelte tilfeller medfører dette til uheldige situasjoner hvor samisk opplæring blir nedprioritert eller får svært trang budsjettsituasjon. Dette bør unngås, gjerne også gjennom fordeling og bruk av tospråklighetsmidlene. I mange tilfeller har skolene og barnehagene kostet tospråklig informasjon selv, uten at merkostnadene dekkes av tospråklighetsmidlene. Vi ser problematikken dersom tospråklighetsmidlene også skal brukes på grunnskoleopplæring, men vi belyser dette for å sette søkelys på at grunnskoleopplæring for samiske barn skal være likeverdig med norsk opplæring.

Nasjonalt senter for samisk i opplæringa ser at det ofte argumenteres med utgangspunkt i dagens situasjon over hva som kan kreves av en forvaltningskommune. Vi mener at det bør settes krav til et aktivt arbeid og strategi for vitaliseringskommunene og bykommunene, slik at de utvikler seg som språkkommuner, f.eks. i et 10-20 års perspektiv. Kommuner som melder seg inn som en språkvitaliseringskommune bør motiveres til å ha som mål å bli språkutviklingskommuner etter hvert. Tilskuddsmidlene bør derfor også ha som insentiv at alle kommunene arbeider aktivt for å utvikle det samiske innholdet i kommunen.

I og med at samiske språk blir mer synlige i det offentlige, blir det også økt behov for kvalitetssikring av offentlige samiske navn både på enheter innenfor kommunene, eventuelle stedsnavn (gatenavn etc.). Det bør finnes et organ som kan være behjelpelig både for kommunene og de offentlige organene med slik kvalitetssikring.

«Departementet foreslår å begrense plikten til å utvikle selvbetjeningsløsninger både på samisk og norsk, til de tilfeller hvor dette er teknisk mulig. Nasjonalt senter for samisk i opplæringa mener at denne plikten ikke skal begrenses. Mer og mer kommunikasjon med både kommune og andre offentlige organer er mer og mer teknisk. Ved å begrense plikten til å gjelde der det er teknisk mulig, vil dette faktisk begrense retten til å bruke samisk språk i kontakt med kommunale og offentlige tjenester. Skjema som er aktuelle for alle landets borgere bør oversettes til alle samiske språk.

Nasjonalt senter for samisk i opplæringa støtter forslaget om at de språklige rettighetene spesielt i møte med helse- og omsorgsinstitusjoner og

barnevernsinstitusjoner nevnes. Det er viktig å ha bevissthet om at barn og unge som har behov for helse- og omsorgstjenester og barnevernsinstitusjoner er i en spesielt sårbar situasjon. Derfor er det spesielt viktig at deres rett til å bruke samisk i møte med tjenestene blir ivaretatt på best mulig måte. Barn og unge har ofte ikke kunnskap om at de har språklige rettigheter og forutsetninger for å be om det. Loven må derfor være tydelig på at både kommunale og offentlige organ spesielt skal informere barn og unge om deres rett til bruk av samisk i møte med dem. Denne informasjonsplikten bør ikke kun gjelde når de henvender seg til kommunale og offentlige institusjoner, men også når de henvender seg til barn og unge. Nasjonalt senter for samisk i opplæringa er positiv til at man også kan bruke samisk i møte med politi- og påtalemyndighet og rettsvesenet. Loven er utformet med tanke på voksne. Vi ønsker å gjøre oppmerksom på at også barn og mindreårige i enkelte tilfeller kommer i kontakt med både politi- og påtalemyndighet og rettsvesenet. Dette kan være barn som skal i f.eks. dommeravhør, skal uttale seg i ulike saker, har behov for bistandsadvokat etc. Vi mener at spesielt i slike situasjoner bør informasjonsplikten være tydelig. Barn og unge bør også ha utvidede rettigheter til bruk av samisk, f.eks. å bruke samisk muntlig i flere situasjoner enn det som er beskrevet i loven.

Rekruttering av samiskspråklig personell varierer fra kommune til kommune, og vil nok gjøre det også i overskuelig framtid. kommunene må ha en bevisst strategi for å utvikle samiskspråklig kompetanse innen sitt område. Nasjonalt senter for samisk i opplæringa støtter opp om fortrinnsrett for de som har samiskspråklig kompetanse, uavhengig av hvilken type språkkommune det er. Ser nå (antydning til) at f.eks pedagogisk kompetanse teller mer samiskspråklig - og kulturell kompetanse i ansettelser til f.eks barnehagen. Vi mener at det er behov for å styrke formalkompetansen til samiskspråklige med behov for kompetanseheving som arbeider i bhg. skole, helsetjenester osv.

Det er foreslått en ny paragraf §3-7 om rett til utdanningspermisjon hvor det sies at ansatte i offentlige organ har rett til lønn for å skaffe seg kunnskaper i samisk. Nasjonalt senter for samisk i opplæringa mener formuleringen "å skaffe seg kunnskap i samisk", er for svak og sier for lite om hvilket nivå man forventer at de ansattes samiskkunnskaper skal ligge. Vi foreslår derfor at dette endres til "å skaffe seg nødvendig samiskspråklig kompetanse sett hen til de oppgavene den ansatte skal utføre".

I §3-14 skrives det at samisk språkkunnskap skal kunne stilles som en ønsket eller nødvendig kvalifikasjon ved ansettelse til stillinger i organet. Denne mener vi er viktig og riktig. Etter vår erfaring opplever spesielt barnehager og skoler i større og mindre byer og kommuner med liten samisk befolkning at det er vanskelig å rekruttere barnehagelærere og grunnskolelærere med samisk språkkompetanse. Samiskkompetanse hos kommunalt ansatte i stillinger hvor slik kompetanse er nødvendig, bør kompenseres lønnsmessig. Høyere lønn for ansatte med dokumentert høyere utdanning i samiske språk vil ha positiv effekt for rekruttering til samiskspråklige studier på universitets- og høyskolenivå, i tillegg vil det gjøre det enklere å rekruttere nødvendig personell til stillinger hvor samisk språkkompetanse er nødvendig.

Nasjonalt senter for samisk i opplæringa mener at de må stilles krav til mer enn SAL-kurs/voksenopplæringskurs for å kunne betjene befolkningen tilfredsstillende. Nasjonalt senter for samisk i opplæringa samarbeider tett med Institutt for samiske lærerutdanninger ved Sámi allaskuvla- Samisk høgskole, og sammen utvikler vi etter-og videreutdanningstilbud for lærere. Vi ser et behov for styrking og utvikling av etter-og videreutdanningstilbud innenfor samisk språk, og her kan Samisk høgskole spille en viktig rolle for å sikre at vi har tilstrekkelige samiskspråklige utdanningstilbud på høyskolenivå. Den etablerte dialogen vi har med kommuner innenfor samisk språkforvaltningsområde, og andre aktører innenfor samisk utdanning på videregående og universitets/høyskolenivå gjør at vi er i en god posisjon til å utvikle utdanningstilbud som vil være nødvendig for å sikre at alle kategorier kommuner innenfor samelovens språkregler får tilbud om tilpassede samiskspråklige utdanning for sine ansatte. Vi ser derfor at Nasjonalt senter for samisk i opplæringa og Sámi allaskuvla-Samisk høgskole bør i dialog med Kunnskapsdepartementet og KMD finne egnede måter å få etablert slike tilpassede utdanningstilbud som bidrar til å oppfylle formålet med endringene i samelovens språkbestemmelser.

Nasjonalt senter for samisk i opplæringa vil også henvise til at i tråd med formålene med FNs tiår for urfolksspråk som begynner i 2022, så vil vi sammen med Sámi allaskuvla- Samisk høgskole og relevante partnere utvikle en rekke samiske språkutviklings, språkbevarings og revitaliseringstilbud som vil komme de samiske språkkommunene til gode. Når departementet vurderer hvordan ulike samiske språktiltak som skal iverksettes i forbindelse med endringene i sameloven og i forbindelse med regjeringens samiske språk- og kulturløft, så mener vi at det vil være naturlig å involvere våre institusjoner i dette arbeidet.

Vedlegg

(Ingen filer er lastet opp)

Rediger hørings svar

Om innsenderen av hørings svaret

Jeg svarer som:

Annen offentlig etat

Kontaktinformasjon

Navn (bedrift/organisasjon/privatperson)

Nasjonalt senter for samisk i opplæringa, Samisk høgskole

Kontaktperson

Karen Inga EIra

E-post for kvittering

karenie@samas.no

Rediger kontaktinformasjon

[Vilkår for innsendelse av hørings svar](#)

Ja, jeg aksepterer vilkårene *påkrevd

Lagre kladdForrigeSend inn hørings svar

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

[Tilbake til høringen](#)

Du er logget inn

Du kan nå lagre hørings svarene dine før du sender dem, og du kan se hørings svar du har avgitt tidligere.

[Mine hørings svar](#)

[Personvernpolitikk](#)

Ansvarlig for denne høringen:

[Kommunal- og moderniseringsdepartementet](#)